

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5CdoPr/4/2023
Identifikačné číslo spisu: 8705214563
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8705214563.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu L. T., narodeného XX. L. XXXX, P., L. XXX/.XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou, AK PITOŇÁKOVÁ, s.r.o., Prešov, Slovenská 5, IČO: 53 584 139, proti žalovanej CHEMOSVIT a.s., Svit, Štúrova 101, IČO: 31 671 047, za účasti intervenienta na strane žalovanej Sociálnej poisťovne, so sídlom v Bratislave, pobočka Poprad, 1. mája 4053/24, o náhradu škody z pracovného úrazu, vedenom na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 8C/270/2005, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. augusta 2018 sp. zn. 14CoPr/1/2018, 14CoPr/2/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21. augusta 2018 sp. zn. 14CoPr/1/2018, 14CoPr/2/2018 vo výroku: „Vo zvyšujúcej vyhovujúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením mení tak, že žalobu zamietá“ a v nadväzujúcom výroku o trovách konania z r u š u j e a v e c m u v r a c i a v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou podanou na Okresnom súde Poprad (ďalej ako „súd prvej inštancie“) domáhal vydania rozhodnutia, ktorým bude žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 316.645,43 eur z titulu odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia po úraze, ktorý žalobca utrpel dňa 14. júna 1977.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom zo 16. októbra 2012 č. k. 8C/270/2005-246 v spojení s opravným uznesením z 29. októbra 2015 č. k. 8C/270/2005-399 vo výroku I. rozhodol tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi čiastku 159.390 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo výroku II. žalobu v prevyšujúcej časti zamietol a vo výroku III. rozhodol, že o trovách konania súd rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že z obsahu vykonaného dokazovania mal za preukázané, že poškodenie zdravia žalobcu, ktorý utrpel rôznorodé rozsiahle a progredujúce poranenia, a to poškodenia jednotlivých tkanív a orgánov tela, ktoré odborné vyšetrenia a odborní lekári dali do priamej príčinnej súvislosti s úrazom zo dňa 14. júna 1977, teda sú následkom zásahu bleskom. Poznamenal, že niektoré poškodenia zdravia sa u žalobcu prejavovali ihneď po úraze, iné až v priebehu niekoľkých mesiacov či rokov, avšak opakovane bola konštatovaná

priama príčinná súvislosť s úrazom. Súd prvej inštancie tak priznal žalobcovi odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške požadovaného 80-násobku základného bodového ohodnotenia, čo predstavuje sumu 159.390 eur (2.012,5 bodov * 0,99 eur * 80-násobok). Rovnako uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že po právoplatnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 6. februára 2012 č. k. 6222-44/2012-PP bola v prospech žalobcu vykonaná úhrada vo výške 4.008,17 eur, čím tak súd žalobcovi priznal nárok na náhradu sumy 155.381,83 eur, pričom táto suma predstavuje rozdiel medzi 80-násobkom základného bodového ohodnotenia a dvojnásobkom základného bodového ohodnotenia, ktorý už bol žalobcovi vyplatený (159.390 - 4.008,17). Čo sa týka výšky odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia, priznaný násobok základného bodového ohodnotenia súd prvej inštancie považoval za primeraný práve s ohľadom na rozsah poškodení zdravia žalobcu. Mal za nepochybné, že od vzniku úrazu bol, a pravdepodobne doživotne žalobca bude, v značnom rozsahu obmedzený vo výkone akejkolvek činnosti. Konštatoval, že nemožno u neho predpokladať zlepšenie stavu či zlepšenie jeho zárobkových možností. Mal za to, že dlhodobosť následkov úrazu tak dáva jednoznačne dôvod pre priznanie náhrady v takom rozsahu, ako je uvedené vo výrokovej časti rozsudku. Rovnako vychádzal zo skutočnosti, že v čase vzniku úrazu bol žalobca v mladom veku, bol zamestnaný a vyvíjal priemerné aktivity v oblasti kultúrneho, spoločenského a športového života. Po stabilizácii zdravotného stavu je žalobca plne invalidnou osobou. Niektoré následky úrazu vzbudzujú súcit a ľútosť. Vzhľadom na charakter niektorých následkov úrazu a jeho prevažujúcu imobilitu je žalobca obmedzený aj v intímnom živote. Súd prvej inštancie tak dospel k záveru, že v prejednávanej veci sa jedná o prípad hodný osobitného zreteľa, kde bolo namieste zvýšiť bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia nad základnú výšku určenú rozhodnutím Sociálnej poisťovne. Vo vzťahu k zvýšeniu uplatneného nároku uviedol, že v prípade priznania výšky zvýšeného odškodnenia nie je možné vychádzať z už zvýšeného ohodnotenia tak, ako to navrhol žalobca. V tomto smere poukázal predovšetkým na to, že § 6 vyhl. č. 32/1965 Zb. uvádza, že zvýšenie pripadá do úvahy pri „základnom počte bodov“, súd prvej inštancie mal tak nepochybne za to, že v zmysle rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 6. februára 2012, č. k. 6222-44/2012-PP bolo základné bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia stanovené na 2.012,5 bodu, jedine s touto hodnotou možno pri prípadnom zvyšovaní náhrady uvažovať. Z uvedeného dôvodu súd žalobu v sume prevyšujúcej 80-násobok priznaného bodového ohodnotenia zamietol.

3. Krajský súd v Prešove (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 21. augusta 2018 sp. zn. 14CoPr/1/2018, 14CoPr/2/2018 vo výroku I. odvolacie konanie o odvolaní žalobcu zastavil, vo výroku II. pripustil späťvzatie žaloby o zaplatenie 30.061,24 eur, v tej časti zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným znesením vo vyhovujúcom výroku a konanie o zaplatenie 30.061,24 eur zastavil, vo výroku III. vo zvyšujúcej vyhovujúcej časti rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením zmenil tak, že žalobu zamietol a vo výroku IV. rozhodol, že sporovým stranám a intervenientovi náhradu trov konania nepriznáva. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že odvolací súd v predmetnom konaní rozhoduje o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia priznanej žalobcovi na to oprávneným orgánom - Sociálnou poisťovňou rozhodnutím zo dňa 6. februára 2012 č. k. 6222-44/2012-55-PP podľa posudku konštatujúceho zdravotný stav žalobcu v roku 2005. Poznamenal, že len tento stav je určujúci pre toto konanie a rozhodovanie súdu o postupe podľa § 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb. Uviedol, že v konaní nie je sporné, že podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne žalobcovi bola vyplatená náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 4.008,17 eur. A podľa rozsudku odvolacieho súdu č. k. 12CoPr/2/2012-343 z 21. mája 2013 bola žalobcovi vyplatená aj ďalšia náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia vo výške 26.053,07 eur. Odvolací súd dôvodil, že zásadným preukázaním zhoršenia zdravotného stavu žalobcu a jeho zaradenia do života ako občana s ťažkým zdravotným postihnutím, je rozhodnutie posudkovej komisie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Poprad zo dňa 30. augusta 2005, v zmysle ktorého je podľa zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci miera funkčných porúch žalobcu 50 %, takže sa považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím, vyžadujúcim sprievodcu a ponecháva preukaz ŤZP so sprievodcom bez časového obmedzenia. Rozhodnutie zaznamenáva aj stav poškodeného, podľa ktorého sa poškodený pohybuje na invalidnom vozíku; má oslabenú silu končatín; z dôvodu ťažkého postihnutia, nie je schopný nastúpiť a vystúpiť a premiestniť sa prostriedkami verejnej hromadnej dopravy ako rovnakým spôsobom zdravý človek, ďalej je odkázaný na celodenné a riadne opatrovanie, pretože postihnutím pohybového aparátu potrebuje pomoc inej osoby pri zabezpečovaní nevyhnutných životných úkonov, prác v domácnosti a

pri zabezpečení kontaktu v spoločenskom prostredí. Trpí inkontinenciou a má zvýšené výdavky súvisiace s hygienou, opotrebovaním šatstva a bielizne. Uviedol, že podľa oznámenia Sociálnej poisťovne je miera poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť od 3. marca 2005 viac ako 70 %. Konštatoval nespôsobilosť žalobcu zabezpečovať si životné potreby riadnym výkonom pracovnej činnosti práve pre vysokú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Poznamenal, že v znaleckom posudku z roku 2005 je konštatovaná trvalá invalidita, mieru funkčnej poruchy 71 % s tým, že žalobca je občan s ťažkým zdravotným postihnutím. Obdobne v Znaleckom posudku č. 11/2009 U.. I. sú vo vzťahu k poškodenému konštatované ťažké obmedzenia pohyblivosti chrbtice s koreňovými príznakmi, kývavosť pravého kolena, obmedzená pohyblivosť pravého ramenného kĺbu, vážne duševné poruchy pre poranenie mozgu, vážne duševné poruchy po otrasných zážitkoch a strese v priamej súvislosti medzi úrazom zo 14. júna 1977 a zdravotným stavom poškodeného. Osobný, manželský, profesionálny život sa zmenil na pravidelné, časté hospitalizácie, návštevy odborných lekárov, opakované operácie a vyšetrenia. Zmenou zamestnania prišiel o zárobok a od roku 1996 je žalobca v invalidnom dôchodku. Uviedol, že vážnosť poškodenia vyjadřila Sociálna poisťovňa i tým, že v rámci svojej kompetencie navýšila základné bodové hodnotenie na dvojnásobok, čo len dokladuje určitú mimoriadnu situáciu týkajúcu sa žalobcu. Súčasná judikatúra zároveň prihliada v obdobných prípadoch na to, či úrazom v mladom veku nedošlo k zastaveniu určitých ambícií poškodeného do budúcnosti, keď v dôsledku utrpeného úrazu má poškodený podstatne obmedzené možnosti uplatniť sa na trhu práce, je obmedzený alebo vylúčený z určitých činností, ktorými sa doteraz zaoberal a ktorým sa venoval pred úrazom, s čím je spojená celoživotná trauma zo straty rady hodnôt a vysporiadaním sa so svojím obmedzením do budúcnosti v relatívne mladom veku. V danom prípade došlo k poškodeniu a obmedzeniu plne fyzických i pracovných schopností, resp. k úplnému vyradeniu z akéhokoľvek zapojenia sa do obvyklých činností. Tento proces zhoršovania zdravotného stavu mal progredujúci vývoj. Kým po úraze bol ešte pracovne činný u predchodcu žalovanej až do roku 1987, neskôr aj v roku 1995 bol u žalovanej v pracovnom pomere na dobu určitú, medzitým mal i podnikateľské aktivity. Uviedol, že podľa posudku U.. C.. U., ale i znaleckého posudku U.. I. sa v roku 1995 začal jeho zdravotný stav zhoršovať a v roku 1996 išiel do invalidného dôchodku. V roku 2005 sa stal plne invalidným a odkázaným na pomoc druhých. K obmedzeniu jeho schopností dochádzalo v relatívne mladom veku, stratil celý rad hodnôt v dôsledku zranenia a musí sa vypořiadavať s obmedzeniami v živote. V roku 2006 sú už konštatované problémy psychické, depresívne stavy, úzkosť, defekty pamäti s výraznou organickou patológiou, neschopnosťou systematickej zárobkovej činnosti. Žalobca sa nemôže zúčastniť žiadnej spoločenskej činnosti, resp. po roku 2005 je z toho vylúčený. Toto bez akýchkoľvek pochybností odôvodňuje využitie oprávnenia súdu daného mu aplikáciou cit. ustanovenia § 7 ods. 3 cit. vyhlášky. Odvolací súd však s prihliadnutím na osobitosť predmetnej veci a princíp právnej istoty dôvodil, že zvýšenie náhrady za SSU na 80-násobok (tak ako ho realizoval napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie) nezodpovedá ústavnej zásade proporcionality, a teda aj primeranosti, ktorá by mala byť súdom pri aplikácii ustanovenia § 7 ods. 3 cit. vyhlášky braná na zreteľ. Odvolací súd doplnil, že týmto spôsobom nechce zľahčovať či bagatelizovať nesporné ujmy, ktoré žalobcovi vznikli na zdraví v dôsledku utrpeného úrazu v roku 1977 s odstupom takmer dvadsiatich rokov, tak ako to bolo uvedené v posudku hodnotiacom novovzniknuté obmedzenia oproti posudku, ktorý tvoril základ pre rozhodnutie súdu Okresného súdu Poprad z 29. októbra 1982 č. k. 9C/111/1980-76. Aplikovaná vyhláška č. 32/1965 Zb. nestanovuje mechanizmus výpočtu, ani konkrétny spôsob zvýšenia odškodnenia súdom. Primeranosť v tomto prípade má vyjadriť aj naznačenú spoločensky únosnú kompenzáciu za poškodenie. Podľa odvolacieho súdu, primeraným je navýšenie 15-násobku základného bodového hodnotenia následkov utrpeného pracovného úrazu, pričom rozhodujúcim pre posúdenie je práve zhoršovanie zdravotného stavu v dôsledku úrazu v období do roku 2005 a ďalšie výrazné zhoršenie zdravotného stavu po tomto období nie je predmetom uplatneného nároku a nemôže mať ani vplyv na rozhodovanie súdu pri rozhodovaní o zvýšení odškodnenia. Mimoriadne zvýšenie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia je potrebné diferencovať v určitých hraniciach s racionálnym vzťahom k úrovni bodového hodnotenia jednotlivých následkov poškodenia zdravia, kde toto odškodnenie nezávisí len od mimoriadnych aktivít v politickom, kultúrnom a športovom živote, ale je potrebné prihliadnuť aj na možnosti uplatnenia sa v rodine, voľby povolania a ďalšom seba vzdelávaní (§ 6 vyhlášky č. 32/1965 Zb.), posúdením možností poškodeného. Mal za to, že preto pri zvažovaní odškodnenia je potrebné porovnávať aj primeranosť odškodnenia z hľadiska peňažnej úrovne v roku, kedy došlo k ustáleniu zdravotného stavu poškodeného. Preto odvolací

súd navýšenie náhrady racionalizoval aj s ohľadom na skutočnosti, ktoré vyplývajú z následkov, ktoré nenastali bezprostredne alebo krátko po úraze, ale s odstupom takmer 20 rokov od úrazu. Zdôraznil však, že ani odvolací súd nemá pochybnosti o ujmách uvedených v posudku, ktorý tvorí základ rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo 6. februára 2012. Vychádzajúc z uvedených skutočností, popisujúcich vývoj zdravotných obmedzení žalobcu s odstupom 20 rokov a viac od úrazu, porovnávajúc i rozhodnutia súdov rozhodujúcich v podobných situáciách, odvolací súd mal za to, že odvolacia námietka o neprimeranosti výšky náhrady je dôvodnou. Odvolací súd považoval za primeranú, pre odškodnenie za SSU ohodnotenú posudkom v r. 2005, sumu celkom 30.061,24 eur, a to na základe základného bodového ohodnotenia, stanoveného Sociálnou poisťovňou v hodnote 2012,5 bodov. Uviedol, že Sociálnou poisťovňou priznané odškodnenie 30 Sk za jeden bod predstavuje sumu 60.375 Sk, čo pri prepočte kurzom EUR = 30,126 Sk je vo výsledku 2.004,08 eur. Po vyplatení časti odškodnenia najprv v sume 4.008,17 eur intervenientom a potom aj v sume 26.053,07 eur žalobca tak, ako je už uvedené vyššie zbral žalobu v uvedenej časti odškodnenia späť a konanie v uvedenej časti odvolací súd zastavil. Pôvodne odvolacím súdom priznané zvýšenie SSU do 15-násobku základného bodového ohodnotenia predstavuje spolu s priznanou náhradou podľa rozhodnutia poisťovne sumu 30.061,24 eur. Náhradu v tejto výške s poukazom na vyššie uvedené dôvody považoval odvolací súd za zodpovedajúcu aj využitiu jeho právomoci pri postupe podľa § 7 ods. 3 cit. vyhlášky. Odvolací súd tak konštatoval, že priznanie náhrady vo vyššej výške by zjavne prekračovalo zásadu primeranosti, čím nemal dôvod odkloniť sa od vtedajšieho právneho posúdenia výšky náhrady za SSU. Keďže neboli splnené podmienky na potvrdenie ani na zrušenie, odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v znení jeho opravného uznesenia vo zvyšujúcej vyhovujúcej časti vo veci samej tak, že vo zvyšku uplatneného nároku žalobu žalobcu zamietol.

4. Proti zmeňujúcemu výroku odvolacieho súdu, ktorým žalobu zamietol, podal žalobca (ďalej ako „dovolateľ“) dovolanie. Svoje dovolanie odôvodnil poukazom na § 420 písm. f) CSP a poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP uviedol:

4.1. Dovolateľ dôvodil, že ak odvolací súd neprihliadal pri úvahách o zvýšení náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia aj k prípadným zmenám na zdravotnom stave dovolateľa ku dňu vyhlásenia rozsudku, čím tak namieta záver o primeranosti 15-násobku základného bodového hodnotenia následkov utrpeného pracovného úrazu s tým, že odvolací súd nerešpektoval zásadu viazanosti súdu so stavom v čase vyhlásenia rozsudku. Poznamenal, že pokiaľ úvaha súdu prvej inštancie o 80-násobnom navýšení odškodnenia je neprimeraná vo vzťahu k následkom poškodeného, potom ale vo svojom rozsudku z hľadiska tejto úvahy nevysvetlil, prečo je primerané 15-násobné navýšenie. Konštatoval, že uspokojiť sa s hodnotením primeranosti podľa úvahy odvolacieho súdu len preto, že tu ide o obvyklosť rozhodnutí a spoločenskú únosnosť vo vzťahu k roku 2005 je 15-násobok postačujúci, lebo predstavuje skoro 1 milión korún, je podľa dovolateľa absolútne nepresvedčivé a nezohľadňujúce skutočné následky poškodenia zdravia poškodeného.

4.2. Podľa dovolateľa tak odvolací súd, pokiaľ rozhodoval o zmene výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, dôsledne nerešpektuje závery vyplývajúce aj z rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/464/2015. Mal za to, že aj keď odvolací súd zopakoval dokazovanie, jeho závery o primeranosti odškodnenia nezodpovedajú zásadám logiky pri hodnotení vykonaných dôkazov, čím tak podľa dovolateľa odvolací súd náležite nevysvetlil, prečo a z akých dôvodov dospel k záveru, že primeranou nie je náhrada, ktorú určil súd prvej inštancie, ale náhrada určená odvolacím súdom, čím tak svojím procesným postupom znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku, ktorým vo zvyšujúcej časti žalobu zamietol, zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 30. júna 2020 sp. zn. 2Cdo/78/2020 dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. augusta 2018 sp. zn. 14CoPr/1/2018, 14CoPr/2/2018 odmietol a vyslovil, že žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

6. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 02. marca 2023 č. k. I. ÚS 458/2022-59 rozhodol, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/78/2020 z 30. júna 2020 bolo porušené

základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (bod 1.). Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/78/2020 z 30. júna 2020 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie (bod 2.). Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania 455,59 eur a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyni do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3.). Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje (bod 4.).

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 420 písm. f) CSP] zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

8. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Z ustanovenia § 387 ods. 3 CSP vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami/námietkami uvedenými v odvolaní.

11. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

12. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

13. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu znakov vady podľa § 420 písm. f) CSP spočívajúcej v nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia v podstatnej otázke, od ktorej záviselo správne rozhodnutie veci.

14. Dovolateľ v dovolaní uviedol, že pokiaľ úvaha súdu prvej inštancie o 80-násobnom navýšení odškodnenia je neprimeraná vo vzťahu k následkom poškodeného, potom ale vo svojom rozsudku z hľadiska tejto úvahy odvolací súd nevysvetlil, prečo je primerané 15-násobné navýšenie. Uspokojit' sa s hodnotením primeranosti podľa úvahy odvolacieho súdu len preto, že tu ide o obvyklosť rozhodnutí a spoločenskú únosnosť vo vzťahu k roku 2005 je 15-násobok postačujúci, lebo predstavuje skoro 1 milión korún, je absolútne nepresvedčivé a nezohľadňujúce skutočné následky poškodenia zdravia poškodeného.

15. Citlivosť týchto prípadov vyžaduje, aby konajúce sudy veľmi komplexne a presvedčivo objasnili svoj myšlienkový postup pri stanovení alebo zmene sumy zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorá by mala byť založená na objektívnych a rozumných dôvodoch a súčasne rešpektovala vzťah primeranosti medzi priznanou sumou a spôsobenou ujmom (utrpenými následkami) v porovnaní s inými obdobnými prípadmi (nález Ústavného súdu I. ÚS 458/2022).

16. V posudzovanom prípade sa Krajský súd pri zdôvodnení svojho právneho záveru o potrebe výrazne znížiť sumu odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia priznanú Okresným súdom v podstate obmedzil len na všeobecné úvahy o zásade primeranosti a konštatovanie, že následky pracovného úrazu u dovolateľa sa prejavili až so značným časovým odstupom 20 rokov (bod 53. rozsudku Krajského súdu). Citujúc judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky, Krajský súd bez prijatia konkrétnych záverov akceptoval taktiež nevyhnutnosť zohľadniť výslednú absolútnu sumu, ktorá poškodenému ako náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia prináleží (bod 50. rozsudku Krajského súdu). Najvyšší súd považuje takéto odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu aj s ohľadom na už konštatovanú tragickosť a citlivosť prípadu dovolateľa za obzvlášť nenáležité a nepresvedčivé. Z pohľadu ústavnoprávnych požiadaviek totiž nemôže obstať postup Krajského súdu, ktorý pristúpil k takej významnej redukcii sumy mimoriadneho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia (t. j. 80-násobku na 15-násobok bodového ohodnotenia) bez toho, aby presvedčivo a dôsledne ozrejmil dôvody tohto rozhodnutia. Krajský súd pritom nepovažoval za potrebné vykonať ani komparáciu relevantnej judikatúry v obdobných veciach, ale iba odkázal na stranu 11 svojho predchádzajúceho, a čo je potrebné zdôrazniť (dovolacím súdom) zrušeného rozsudku z 08. júna 2016, ktorá mala takéto rozhodnutia obsahovať, čo je podľa najvyššieho súdu absolútne neprijateľné (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky I. ÚS 458/2022).

17. Odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (v jeho zmeňujúcej časti) je pre nezrozumiteľnosť dôvodov nepreskúmateľné, a to do takej miery, že nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP. Váda tejto povahy je dôvodom, ktorý zakladá nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť. Rozhodovacia prax Najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 písm. f) CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

18. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v jeho zmeňujúcej časti, tak ako je

uvedená vo výroku rozhodnutia zrušil a vec v rozsahu zrušenia mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.